

Brzegiem Jeziora Dziekanowskiego i wzdłuż Wisły po wale

Spacer ten jest szczególnie miły na wiosnę i w lecie. Wiedzie nad wodą oraz wśród łąk i pól. Trasa jest szalenie malownicza, stanowi uciechę dla oczu i obiektywu.

Jezioro Dziekanowskie

Jako punkt wyjściowy proponujemy łączkę-parking przy południowym krańcu Jeziora Dziekanowskiego. Można tam dojechać samochodem i rowerem, skręcając z ulicy Rolniczej w ul. Przy Jeziorze albo skorzystać z miejscowej linii łomiankowskich autobusów linii Ł-bis (przystanek Dziekanów Polski Wschód). Przy parkingu znajduje się kąpielisko z pomostem, a w sąsiadującym domu mały barek gastronomiczny. Jest też ośrodek wędkarski i wypożyczalnia sprzętu pływającego. Dalej pójdziemy ścieżką nad brzegiem po północnej stronie jeziora, która sąsiaduje z polami uprawnymi, łąkami i nieużytkami.

JEZIORO DZIEKANOWSKIE znajduje się w Dziekanowie Polskim w północno-zachodniej części gminy Łomianki. Ma wydłużony kształt i swym krańcem od strony północnej graniczy z walem wiślanym. Do czasu usypania wału przeciwpowodziowego w latach pięćdziesiątych XX wieku jezioro miało połączenie z rzeką. Po wybudowaniu wału jezioro zwiększyło swoją powierzchnię i zmieniło kształt, a połączenie ograniczone jest do wąskiej śluzy, którą uchodzi z niego nadmiar wody. Jest to największe i najgłębsze jezioro-starorzecze w gminie Łomianki. Jego powierzchnia wynosi 27,57 ha, długość – 1500 m, największa szerokość około 280 m, a maksymalna głębokość – 10 m. Brzeg południowy graniczy ze stromą skarpą, zabudowaną domkami jednorodzinnymi. Pozostawiono jedynie około 3-metrowy pas ubogiej roślinności odgradzający jezioro od prywatnych posesji. Roślinność porastająca brzegi, zwłaszcza wschodni i północny, jest obfita i zróżnicowana. Stwierdzono występowanie 201 gatunków roślin naczyniowych, w tym 16 gatunków drzew i 18 gatunków krzewów oraz bogactwo zespołów roślinnych. Roślinność szuwarowa obficie porastająca strefę przybrzeżną jeziora zasługuje na ochronę.

Roślinność porastająca brzegi jeziora jest reprezentowana przez kilka zbiorowisk, a ponadto stanowi pas ochronny dla jeziora i środowisko życia dla wielu gatunków zwierząt. Występuje tu zarówno szuwar trzcinowy, **szuwar szerokopalkowy** i szuwar wąskopalkowy. Ochroną należałoby objąć pozostałości łęgów wierzbowych i topolowych ze starymi **okazami wierzb** (białej i kruchej), **topól** (białych, szarych i osik) oraz **wiązów szypułkowych**. Ze względu na dużą wartość klimatyczną i krajobrazową drzewa te powinny być chronione jako pomniki przyrody. Pozostałości łęgów wierzbowych i topolowych są tym cenniejsze, że obszar siedliskowy tych dwóch fitocenoz w Polsce ciągle zmniejsza się wskutek regulacji rzek, budowy wałów przeciwpowodziowych i melioracji. W niektórych miejscach pozbawionych drzew występują zakrzaczenia wierzbowe z **wikliną**, **wierzbą purpurową** i wierzbą trójpręcikową.

Roślinność szuwarową od łęgów oddzielają nitrofilne (azotolubne) zbiorowiska okrajkowe tzw. welonowe. Są to zbiorowiska bujnych ziolorośli z udziałem roślin czepnych i wijących (**kieliszek zaroślowy**, **przytulia czepna**, **bluszcz kurdybanek**), tworzących swoistą zasłonę. Na północnym brzegu częsty jest zespół charakteryzujący się masowym udziałem nawłoci kanadyjskiej. Oprócz wymienionych zbiorowisk, wzdłuż szuwarów, w wielu miejscach występuje roślinność, wśród której gatunkami dominującymi są: **uczep trójlistkowy** oraz dwa gatunki rdestów (**rdest ostrogorzki** i **rdest mniejszy**). Na bogactwo roślinności tego terenu wpływa ponadto obecność zespołów antropogeniczno – ruderalnych (rośliny rumowiskowe rosnące na wysypiskach i przydrożach). Roślinność ta jest szczególnie bogata na południowym brzegu jeziora. Na mniej uczęszczanych, odkrytych obszarach zachowały się fragmenty **roślinności łąkowej** (zbiorowiska łąk świeżych). Duży płat takiej roślinności występuje na północnej stronie między jeziorem a niewielkim oczkiem wodnym. Wzdłuż dróg i ścieżek występuje roślinność wydepczyk. Zdaniem botaników – ekologów, ze względu na dużą wartość przyrodniczą: bogactwo flory, różnorodność zespołów roślinnych, fragmenty dobrze zachowanej roślinności naturalnej warto byłoby objąć ochroną cały ten teren.

Tygrzyk

Tak bogatej flory towarzyszy bogata fauna, między innymi: bezkręgowców, ptaków i ssaków. Wiele z tych zwierząt to gatunki prawnie chronione. Wśród nich jest pająk **tygrzyk paskowany** budujący sieci wśród roślinności łąkowej

między jeziorem a oczkiem wodnym. Brzeg graniczący z zabudowaniami zamieszkują głównie **gatunki synantropijne** (przystosowane do bytowania w sąsiedztwie siedzib człowieka) bezkręgowców i ssaków, np. **mysz domowa** i **polna**. Przeciwnie brzeg jeziora zamieszkują drobne ssaki owadożerne i drapieżne, które są w Polsce objęte ochroną prawną. Żyje tutaj m.in. **kret europejski**, **ryjówka aksamitna**, **ryjówka malutka**, polujący w wodzie **rzesorek rzeczek** (wszystkie te gatunki należą do ssaków owadożernych) oraz **nietoperze**, **wydra**, **kuna domowa** lub **leśna**, **łasica**. Ponadto stwierdzono obecność: **nornicy rudej**, **nornika polnego**, **nornika burego** oraz **badylarki**, której wiszące nad wodą gniazda spotkać można w strefie szuwarowej.

Z większych ssaków widziane tu były: **zając szarak**, **norka amerykańska**, **wiewiórka**, **karczownik ziemnowodny**, a także **dzik** i **sarna**.

Jezioro Dziekanowskie jest doskonałym miejscem do **obserwacji ptaków**. Można tu spotkać zarówno gatunki zaroślowe i leśne, jak i ptaki terenów otwartych, tzn. łąk i pól. W sumie stwierdzono obecność około **50 gatunków**, z czego większość to ptaki całkowicie lub częściowo chronione w Polsce. Z listy gatunków objętych ochroną ścisłą występują na tym terenie **bączek** i **rybitwa białoczelna** wpisane do Polskiej Czerwonej Księgi. Są one zagrożone wyginięciem i razem z rybitwą rzeczna i trzczeniem nurogęs wymagają ochrony czynnej. Ponadto z grupy ptaków objętych ochroną ścisłą żyją tutaj: **trzciniak**, **trzcini-czek**, **łozówka**, **rokitniczka**, **dziwonia**, **kokoszka**, **perkoz**

CZAPLA SIWA

Ptaka nieco mniejszy od bociana białego, o szarym upierzeniu i mocnym ciemnożółtym dziobie. Szeroka czarna brew przechodzi z tyłu głowy w cienki, ciemny czubek z długich piór. Wygina długą szyję w kształt litery S, tak że może się wydawać, iż jej głowa wyrasta spomiędzy skrzydeł. Żeruje przy obficie porośniętych roślinnością brzegach zbiorników wodnych, jak również na bagnach i podmokłych łąkach. Kolonie lęgowe często zakłada daleko od wody w niewielkich lasach. Duże gniazda z gałęzi, używane przez wiele lat, zakłada zwykle na wysokich drzewach (wyjątkowo również w trzcinach). Na zimowiska odlatuje w listopadzie, powraca do nas w marcu.

Czapla siwa

Żywi się głównie rybami, ale także żabami, traszkami, drobnymi gryzoniami i dużymi owadami. Podczas żerowania kroczy powoli brodząc w płytkiej wodzie, lub czatuje nieruchomo, by chwycić przepływającą obok zdobycz błyskawicznym wyrzutem sztyletowatego dzioba.

Dzik

DZIK

Żyje w lasach i zaroślach, ale w poszukiwaniu pokarmu zapuszcza się na pola i łąki. Jest wszystkożerny. Żywi się przede wszystkim nasionami drzew, roślinami uprawnymi, наземными częściami roślin, ale także drobnymi zwierzętami, bezkręgowcami i padliną. Dziki żyją w kilkunastoosobowych stadach, czyli watachach, w skład których wchodzi młode z jednego lub dwóch kolejnych miotów oraz dojrzałe samice, które przewodzą grupie. Dorosłe samce wędrują samotnie.

Dziki stąpają na wszystkich czterech palcach kończyn (biegów), dzięki czemu na ich tropach widać odciski masywnych racic oraz mniejszych raciczek (szpil). Racice są nierówno rozwinięte: ślad wewnętrznej racicy jest krótszy niż zewnętrznej.

Trop dzika

dwuczuby, **kawka**, **łabędź niemy**, **kos**, **sikora modra**, **sikora bogatka**, **mazurek**, **pierwiosnek**, **piecuszek**, **wróbek domowy**, **myszołów**, **mewa pospolita**, **śmieszka**, **dymówka**, **brzegówka**, **oknówka**, **pliszka siwa** i **żółta**, **szpak**, **kulczyk**, **kopciuszek**. Częściową ochroną objęte są: **kormoran czarny** i **czapla siwa**. Na obszarze jeziora i w jego sąsiedztwie spotkać można także **krzyżówkę**, **bażanta łownego**, **grzywacza**, **wronę siwą**, **srokę**, **gawrona**, **łyskę**, **czernicę**, **głowienkę**, **mewę srebrzystą** i wiele innych.

Kokoszka

Wróbek domowy

Mimo że wymienione wyżej gatunki nie zamykają listy zwierząt żyjących na obszarze Jeziora Dziekanowskiego, to obecność tutaj tak wielu cennych, rzadkich i chronionych okazów świadczy o wyjątkowości tego miejsca. Wymaga ono kompleksowej opieki, ponieważ aby chronić gatunek, należy przede wszystkim chronić jego środowisko życia. Powinni o tym pamiętać zarówno mieszkańcy, jak i turyści.

Jaszczurka

Przy małym oczku wodnym ścieżka skręca w prawo i dochodzi do polnej drogi, którą dochodzimy do wału. Następne 2 km naszego spaceru odbędziemy po koronie wału. Pójdziemy w prawą stronę w kierunku Kępy Kiełpińskiej. Ze szczytu wału rozciągają się dalekie widoki na mieniące się bogatymi barwami, w zależności od pory roku, pola i łąki Doliny Łomiankowskiej.

Wał w okolicy Dziekanowa

Na ścieżkach korony wału w słoneczne dni można spotkać wygrzewające się w promieniach słonecznych **jaszczurki** zwinki i żyworodne. Obszar po drugiej stronie wału porasta **las łęgowy** z wyjątkowo pięknymi i starymi okazami wierzb i topól. Wśród krzewów i zarośli nawet w biały dzień można spotkać **lisa** i **zająca**. Żyją tu też **sarny**, **kuny (domowa i leśna)**, a liczne ścieżki i buchtowiska zdradzają pobyty gromadki **dzików**.

Teren międzywała to również raj dla ptactwa. Oprócz ptaków śpiewających usłyszymy charakterystyczny stukot **dzięcioła**. Mieszkają tu: dzięcioł duży pstry, dzięcioł zielony i czarny. Kiedyś spotykało się **stadka kuropatw** i **sowy pójdzki**. Te ostatnie to drapieżniki polujące na polach i łąkach na małe gryzonie. Wyniosły się z tych terenów z powodu zanikania upraw rolnych i porostania nieużytków lanami roślin takich jak wrotycz i nawłóć. Na jesieni suche, wysokie i twarde pędy tych roślin uniemożliwiają lądowanie polującym ptakom.

Wczesną wiosną i na jesieni, spacerując nad Wisłą, oprócz tajemniczo wylaniających się z mgieł krajobrazów można zaobserwować przeloty kluczy gęsi i żurawi, którym towarzyszy charakterystyczny klangor. Przepięknie, baśniowo wygląda Wisła skuta lodem z roślinnością pokrytą szadzią. Wybierzmy się wówczas na wał – świetny tor dla narciarzy na biegówkach. Na śniegu wyraźnie rysują się tropy zwierząt, a przy brzegach

WYDRA

Jest zwierzęciem prawnie chronionym. Zamieszkuje rzeki, jeziora i stawy prawie na całym obszarze kraju. Jej żywiołem jest woda, gdzie poluje, szuka schronienia i odbywa gody. Na łądzie porusza się z pozoru niezgrabnie, lecz z dużą prędkością i wytrwale. Podstawę jej pokarmu stanowią ryby – głównie najpospolitsze gatunki, także raki, ptaki i drobne ssaki. Wydry zazwyczaj poruszają się skokami długości 1,5 m, w których pozostawiają grupy 3 lub 4 odbić łap.

Wydra

Trop wydry

ZIELONY DACH

Według filozofii życia właścicieli domu budynek powinien harmonijnie wpisywać się w krajobraz, najmniej ingerując w środowisko przyrodnicze. Zwracać naturze zagarniętą przez architekturę przestrzeń oraz zmieniać swój wygląd i charakter wraz z rytmem pór roku.

Państwo Hoffmanowie swoje idee wprowadzają różnymi środkami: porośnięte roślinnością przyścienne skarpy optycznie obniżają bryłę budynku, porastające ściany pnącza maskują geometryczne kształty architektury, nadając jej bardziej amorficzny i organiczny charakter, a zielony, pokryty kwitnącą łąką dach zwraca naturze część zagarniętej przestrzeni. Zielony dach pełni również pewne funkcje użytkowe: latem mniej się nagrzewa od tradycyjnych dachów, stanowi dodatkową izolację termiczną latem i zimą, podczas opadów zatrzymuje duże ilości wody, która parując zwiększa wilgotność i schładza nagrzane słońcem powietrze, oczyszcza powietrze pochłaniając cząsteczki kurzu, pyłki roślin i szkodliwe substancje chemiczne oraz tłumi hałas.

STOWARZYSZENIE OCHRONY EKOLOGICZNEJ

W 2002 roku, w celu zachowania unikatów flory i fauny tego starorzecza, mieszkańcy Dziekanowa Polskiego założyli Stowarzyszenie Ochrony Ekologicznej Jeziora Dziekanowskiego, które organizuje między innymi akcje informacyjne, akcje sprzątania terenu, wieszania budek łęgowych dla ptaków itp.

Dom z dachem porośniętym zielenią

zbierają się stadka zimujących u nas ptaków – kaczek i łabędzi. Pod wsią Kępa Kiełpińska schodzimy z wału i początkowo miedzą, a później szerszą polną drogą zwaną Błotną powracamy do parkingu nad Jeziorem Dziekanowskim. W upalny dzień w tutejszym kąpielisku możemy zażyć kąpeli przed powrotem do domu. Osoby, które nie są związane środkiem lokomocji i nie muszą wracać nad jezioro po samochód, zachęcamy do kontynuowania spaceru po wale. Przy zejściu z niego w Kępie Kiełpińskiej można kontynuować wędrówkę trasą opisaną w Spacerze 5.

Innych, którzy wrócą nad Jezioro Dziekanowskie i do ulicy Rolniczej, zachęcamy do obejrzenia ciekawostki architektoniczno-ekologicznej – przykrytego kwitnącą łąką i ciekawie powiązanego z zielenią domu artystów plastyków Marii i Roberta Hoffmanów (ul. Mikołajczyka 33).

Kąpielisko

LEGENDA

- ➔ kierunek spaceru
- P** parking
- K** kąpielisko